

Правни факултет Универзитета у Београду

Истраживачки рад

Улога узбуњивача у кривичном поступку

Правна клиника за антикорупцију

Студенти:

Милена Шошић

Никола Бошковић

Ментор:

адвокат Душко Ковачевић

из правног тима „Пиштаљка“

Садржај

УВОД.....	3
СЛУЧАЈЕВИ	4
.....	4
.....	6
.....	12
.....	14
Случај Хитне помоћи.....	14
Биљана Мраовић.....	15
Трговина листама чекања.....	16
Случај Крушик.....	16
УТИЦАЈ МЕДИЈА НА УЗБУЊИВАЊЕ.....	18
.....	20
.....	26
.....	27
.....	34
.....	36
.....	38

УВОД

„

– “blowing the whistle”-

Whistleblowing 1972. (Nader, Ralph; Petkas; Blackwell (1974). Whistleblowing . Penguin Books).¹

21.

2014.

“ ”,

” ” 2

14 18

). 18

¹ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страница 11, 2019)

20

„

“

СЛУЧАЈЕВИ

2017.

5

2

² Пиштаљка (Грујић, 2018)

“ ” ” ”

30.000 , 50.000 .283 . 1 . 2

8

21. 4,5 12 ()

³

2017.

23.

()

18. 7 8

“ ”

³ Пиштаљка (Грујић, 2019)

408

420.

374.

2.

7

(

)

407.

2.

3.

).

)

.⁴

.⁵ T

⁴ Пиштаљка (Грујић, 2019)

⁵ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 6, 2019)

8

7

9

10

11

278

12

13

6

⁷Пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж.Уз-7/17

⁸Пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж.Уз-6/17

⁹Пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж.Уз 6/17

¹⁰Пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж.Уз 7/17

¹¹Пиштаљка (Ђурић, 2017)

¹²Пиштаљка (Ђурић, 2017)

¹³Stojanović Zoran, Politika suzbijanja kriminaliteta (strana 85, 2016)

- Када говори о улози морала у сузбијању криминалитета, професор Стојановић каже: „Морал представља друштвени облик реаговања чија се ефикасност заснива претежно на емотивним, па и ирационалним разлозима. Управо у томе лежи снага и ефикасност морала, што се његове норме не морају нужно образлагати рационалним разлозима, што се од стране оних који их прихватају не поставља питање њихове оправданости, оне се прихватају као нешто неспорно“.

.14

.15

28

.17

2018.

2015.

.19

.18

.20

¹⁴Пиштаљка (Грујић,2018)

¹⁵Описана радња се може подвести под кривично дело из члана 357 Кривичног законика (фалсификовање службене исправе)

¹⁶Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 75, 2019)

¹⁷Пресуда Основног суда у Новом Саду К-307/18

¹⁸Пиштаљка (Грујић, 2018)

¹⁹Пиштаљка (Грујић, 2017)

²⁰ Милков Л. Драган,Инспекцијски надзор и заштита животне средине (2015)

21 22

4,

35

27

50

23

95,

1,

15

24

66,

4

²¹Пиштаљка (Грујић,2020)

²²Уредба о одређивању компетенција за рад државних службеника у члану 9 каже да државни службеник који је на руководећем положају мора бити посвећен остваривању јавног интереса, очувању законитости и правне сигурности, одговоран и правичан у поступању са другима, да својим понашањем даје пример сарадницима и ужива њихово поверење.

²³ EU Directive on Protection of Whistleblowers - A policy framework for strong whistleblower protection in the EU

²⁴ Лубарда А. Бранко, Увод у радно право (страница 259, 2018) и Закон о државним службеницима и намјештеницима ("Сл. лист РСГ", br. 2/2018 i 34/2019)

25

,

85

26

.

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

.

,

,

,

,

.

²⁵Stojanović Zoran, Krivično pravo – opšti deo (strana 333, 2017)
²⁶Stojanović (strana 352,2017)

2016.

600.000

²⁷

24,55 82

“ ”

14.11.2017.

21

8 (

),

27

.179 .5 .1

²⁸

²⁷ Пиштаљка (Ђурић, 2016)

²⁸ Пиштаљка (Грујић, 2019)

“ ” (

“ ’ ” . . .) . 2,5 ,

“ , ” .

(2.) 9. .

2016.

” ” ” “ .

’ “ ”

“ ”, “ . . . ”

() ,

29

²⁹ Пиштаљка (Војтек, 2020)

Случај Хитне помоћи

2005.

13

10%

30

³⁰ Пиштаљка (2019)

Биљана Мраовић

2009. ,

10

2010.

2018.

2014. ³¹

³¹ Transparentnost Srbija (2019)
Пиштаљка (2010 и Ђурић, 2018)

Трговина листама чекања

2009.

32

Случај Крушик

2019.

„Arms watch“.³³

34

³²Пиштаљка (2012) и Radio Slobodna Evropa (Zorić,2018)

³³ N1 (2019)

³⁴ N1 (Петровић, 2019)

14. 2019. ³⁵, 18.

18. 2020, ³⁶ „“

³⁷

³⁸

³⁵ KRIK (Павловић, 2019)

³⁶ Danas (Радовановић, 2020)

³⁷ Danas (Живановић, 2019)

³⁸ N1 (2018)

, .
 , 1100 , .
 , 39 ,
 ,
 „ 40
 2019. 2020. , ,
 ,
 41
 ,
 ,
 , , , ,
 , , , ,
 „ “
 42

УТИЦАЈ МЕДИЈА НА УЗБУЊИВАЊЕ

2014. .

³⁹ Istinomer (Miletić, 2019)

⁴⁰ Kurir (2019)

⁴¹ Види бројеве НИН-а од 3586. до 3606. (период 18.09.2019-06.02.2020)

⁴² Пиштаљка (Пешић, 2019)

BIRN, KRIK

43

44

45

46

⁴³ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страница 80-96, 2019)

⁴⁴ Пиштаљка (2019)

⁴⁵ N1 (Transparentnost Srbija, 2017)

⁴⁶ Raskrikavanje (Radojević, 2018)

40 60

47

”

“ 48

49

”

“

”

50

ne bis in

idem.

⁴⁷Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 5, 2019)

⁴⁸ Митровић М. Милован и Вуковић С. Данило, Основи социологије права (страна 227, 2017)

⁴⁹ Ignjatović Đorđe, Kriminologija (страна 57, 2016)

⁵⁰ Ignjatović (страна 119, 2016)

⁵¹ Ignjatović (страна 127, 2016)

Уништење доказа -

14

52

Заштита идентитета узбуњивача -

10

⁵²Хрватски закон о заштити пријавитеља неправилности у члану 17 такође садржи критеријуме за избор поверљиве особе. Постоји обавеза послодавца да за поверљиву особу за унутрашње узбуњивање мора поставити особу која је добила најмање 20% гласова свих запослених. Тако изабрану поверљиву особу радници могу сменити са 20% гласова. Послодавац ће бити дужан да постави поверљиву особу и онда када се 20% радника није сагласило око имена те особе, али у том случају, није прописано нормом да радници тако изабрану поверљиву особу могу сменити, што је нејасно решење тог закона.

Рокови -

15

Узбуњивање јавности -

19

5

19

Тајни подаци -

20

6

5,

1,

3

3

3

Пракса ЕСЉП -

(
).

5, 3,

Поступање тужилаштва -

⁵³ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 21-40, 2019)

„ 2018. 2,8
30
59 “ 55
56,
“57”

⁵⁴ Пиштаљка (Павлица, 2019)

⁵⁵ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 84, 2019)

⁵⁶ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 89, 2019)

⁵⁷ Овај приручник из 2019. године који је урађен у сарадњи Пиштаљке и Републичког јавног тужилаштва је први овакав приручник у Србији. Обуке и приручници су неизоставан део стручног усавршавања јавних тужилаца и судија и сваки напредак у овој области треба подстицати и поздравити. У прилог томе говоре и GRECO препоруке које посебну пажњу посвећују унапређењу у области обука и саветовања судија и јавних тужилаца.

(—)

“ ”

(...)

“ ”

“ ”

⁵⁸Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 89-96, 2019)

⁵⁹ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 99, 2019)

⁶⁰ Шкулић Милан, Кривично процесно право (страна 342, 2017)

Статус -

5 23

Својства узбуњивача -

61

280 281

62

⁶¹, Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 48, 2019)

⁶²Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 10, 2019)

” „ 64

⁶³Правилник о начину унутрашњег узбуњивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених („Сл. гласник РС“, бр. 49/2015 и 44/2018 – др. закон)

⁶⁴Пресуда Гж.Уз- 6/17

⁶⁵Пресуда Гж.Уз- 7/17

91- 112).

95, 2 ,

),

11
102

104

(105-112).

14,

(6,8 9).

3 96 5, 1, 3 96 , 335, .⁶⁶ , , , , . , , . 5 , , , , . 15 , 15 , 18, 4, 18, 8. , 50-57 . , , , , . , , . , , . , .

⁶⁶ Стојановић Зоран и Делић Наташа, Кривично право-посебни део (страна 263, 2018)

„

“

15 . 4 18

7

(

).

(

).

18, 8

242

⁶⁷ Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 5, 2019)

Посебна заинтересованост узбуњивача за кривични поступак -

Начело опортунитета и споразум о признању -

313

Посебна знања у узбуњивачким предметима -

25

⁶⁸Шкулић (страна 61, 2017)

Означавање предмета -

, ” “ ,
.
,
(—
, ,
,)
.
,
,
,

.⁶⁹

⁶⁹Приручник за поступање јавних тужилаца по кривичној пријави узбуњивача, Едиција Пиштаљка (страна 100, 2019)

1. , 2020 :
2. , 2017 , ,
3. , , 2018
4. , - , , 2017
5. , 2020 ,
6. , ” “ , 2018
7. : , , 2019
8. , , 2019 , ,
9. , 2019 ” “
10. , , 2017 ,
11. , , 2017 ,
12. , 2018 ,
13. , 2019 ,
14. : 400.000 , , 2016
15. Živanovi Katarina, Hapšenje uzbunjiva a koji je otkrio korupciju, Danas, oktobar 2019
16. Zori Ognjen, Da li je zakon zaštitio 'uzbunjiva e'?, Radio Slobodna Evropa, jun 2018
17. Ignjatovi or e, Kriminologija, Univerzitet u Beogradu - Pravni fakultet, Beograd, 2016
18. Kurir, OVO JE PRAVA POZADINA AFERE KRUŠIK! Majka „uzbunjiva a“ radi za trgovca oružjem!, novembar 2019
19. , , , 2018
20. Mileti Miljana, Vu i o uzbunjiva u: Neistine, zamene teza i manipulacije, Istinomer, oktobar 2019

21. , (4/2015), 1441-1458
22. , 2017
23. N1, Slu aj oca ministra policije: NIN piše da je uhapšen uzbunjiva , oktobar 2019
24. N1, Majers: Zakon o zaštiti uzbunjiva a tek ekaju pravi izazovi, jun 2018
25. N1, TS: Projektno finansiranje nije podrška medijima, septembar 2017
26. Pavlovi Bojana, Uzbunjiva u odre en ku ni pritvor, KRIK, oktobar 2019
27. „ a“: , 2019
28. Petrovi D. Jelena, Trgovina oružjem: GIM uve ao profit 3000 puta, državnom Jugoimportu promet opao, N1, septembar 2019
29. : , 2019
30. , 2019
31. : , 2010
32. , 2012
33. ,
- 2019
34. , 2019
35. Radojevi Vesna, Radoica Milosavljevi kupio još jednu televiziju dok su druge u gubicima, Raskrikavanje, jul 2018
36. Radovanovi Z., Aleksandar Obradovi i dalje pod suspenzijom, Danas, maj 2020
37. Stojanovi Zoran, Politika suzbijanja kriminaliteta, Edicija CRIMEN, Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Beograd, 2016
38. Stojanovi Zoran, Krivi no pravo – opšti deo, Pravna knjiga, Beograd, 2017
39. , - , , 2018
40. Transparentnost Srbija, Ponovljeno uzbunjivanje sudije Mraovi , jun 2018
41. , - , 2017

1. (,, “, . . 128/2014)
2. (,, “, . . 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 i 35/2019)
3. (,, “, . . br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019)
4. (,, “, . . 72/2011, 49/2013 – , 74/2013 – , 55/2014, 87/2018 i 18/2020)
5. (,, “, . . 104/2009)
6. (,, “, . . 72/2011)
7. (,, “, . . 85/2005)
8. (,, “, 4/2019)
9. , (,, “, . . 49/2015 44/2018 –)